

Harry Cock

Ten Eerste

🕒 10 min.

'Ik ben zó verdrietig, en zó boos op Spoorloos'

Adoptie interview Marthainès de Vries

KRO-NCRV is opnieuw aansprakelijk gesteld door een Colombiaanse geadopteerde die met de verkeerde biologische familie is verenigd door het tv-programma Spoorloos. Marthainès de Vries heeft zelf haar echte familie gevonden en doet voor het eerst haar verhaal.

MENNO VAN DONGEN, ANNEKE STOFFELEN

Niet een, maar tien Colombiaanse vrouwen meenden in 2001 dat zij de biologische moeder waren van de geadopteerde Marthainès. De redactie van het tv-programma Spoorloos had posters opgehangen in Medellín, de tweede stad van Colombia, met daarop haar kinderfoto, geboortedatum en de voor- en achternaam van de gezochte moeder: respectievelijk Maria Il-duara en Jaramillo. Prompt stonden er tien moeders in de rij; het leek wel een auditie. Allemaal zeiden ze de vrouw te zijn naar wie Spoorloos op zoek was.

Korte tijd later werd Marthainès de Vries (nu 43) door de redactie gekoppeld aan Maria Belén Jaramillo. Op de vraag waarom ze zo zeker wisten dat dit haar moeder was - DNA-onderzoek deed Spoorloos destijds zelden - heeft ze nog altijd geen duidelijk antwoord. 'Ze zeiden: haar verhaal kwam het best overeen met dat van jou', zegt ze.

De naam van haar 'moeder' had aanleiding kunnen zijn voor twijfel: Jaramillo is een van de meestvoorkomende achternamen in die regio en de tweede voornaam Belén klopt niet met de adoptiepapieren. Volgens de redactie kwam dat doordat ze als onverzekerde een valse naam had opgegeven. Als 19-jarige ging De Vries er destijds van uit dat Spoorloos alles goed had uitgezocht.

Na de hereniging was ze twee decennia lang gelukkig met haar hervonden familie. Ze woonde en werkte bijna zeven jaar in Colombia, waar ze nauw contact hadden. Later woonden twee Colombiaanse neefjes en een nicht een jaar bij haar gezin in Friesland. De kinderen van De Vries - drie tieners, inmiddels - speelden online games met hun Colombiaanse neven en nichten. Vakanties en kerst vierden ze vaak samen.

Maar nu, ruim 23 jaar na de hereniging, is alles anders. Sinds een paar maanden is duidelijk dat ze aan de verkeerde biologische familie is gekoppeld. En alsof dit nog niet genoeg is, heeft ze in januari haar échte familie gevonden.

Het verhaal van De Vries staat niet op zichzelf. In juni 2024 onderzocht de Volkskrant de werkwijze van Spoorloos, aan de hand van de dossiers van andere Colombiaanse geadopteerden die aan de verkeerde familie waren voorgesteld. Toen bleek al dat de aanpak van de tv-makers lange tijd werd gekenmerkt door gebrekkige controle. KRO-NCRV, de omroep die Spoorloos nog altijd uitzendt, wil niet inhoudelijk reageren op vragen over fouten in de zaak-De Vries.

De Vries was aanvankelijk niet van plan de schijnwerpers op te zoeken. Ze wilde via gesprekken met de Spoorloos-redactie achterhalen wat er is misgegaan. 'Maar ik stuit op een muur', zegt ze. 'En dit is zó pijnlijk dat ik niet wil dat ze er zomaar mee wegkomen.'

In 2001 vertelde haar zogenaamde moeder Maria Belén in Spoorloos dat ze Marthainès kort na haar geboorte had moeten achterlaten in het ziekenhuis, omdat het te vroeg geboren meisje ziek was. Toen ze na een week terugkwam, zou een verpleegkundige hebben gezegd dat haar dochter was overleden. Omdat ze geen geld had voor een uitvaart, zou Belén het lichaamje nooit hebben gezien.

Belén is haar moeder niet, weet De Vries nu. Het is de bevestiging van een vermoeden dat al lang sluimerde. Zo vond ze het verhaal over de vroeggeboorte met zesenhalf maand vreemd. 'Op foto's zie je dat ik een stevige, volgroeide baby was. Ook wist Belén niet wanneer ik jarig ben. En haar broer zei ooit dat hij haar nooit zwanger heeft gezien in 1981, terwijl ze in dezelfde straat woonden.'

Voordat Belén in 2016 overleed, heeft De Vries meermaals gevraagd naar zulke ongerijmdheden. 'Ze wilde er niet over praten. Het ligt gevoelig, dacht ik, en ik probeerde er niet meer aan te denken.'

Dat lukte steeds slechter. Anderhalf jaar geleden begon De Vries alsnog lastige vragen te stellen aan haar veronderstelde nicht, die door Belén is opgevoed, en haar 'halfbroer'. Wilden ze misschien een DNA-test doen? 'Dat zagen ze niet zitten. Toen ik aandrong, werden ze woedend.'

Ze legde haar twijfels ook voor aan de Spoorloos-redactie. 'Een medewerker zei dat de kans groot was dat ik aan de verkeerde was gekoppeld, de redactie zou dit navragen bij oud-medewerkers, en ze boden aan te helpen met een DNA-vergelijking met mijn 'familie'. Maar die zag dat dus niet zitten. Verder heb ik niets aan ze gehad. Nou ja, ze boden aan mijn DNA-profiel in een databank te zetten, maar dat wilde ik liever in eigen hand houden.'

De gehoopte duidelijkheid kwam in november alsnog, in een explosieve telefonische biecht vanuit Colombia. 'Belén is niet je echte moeder en ik wist het vanaf het begin', kreeg De Vries naar eigen zeggen te horen. 'Mijn nicht zei dat ze erbij was toen Belén in 2001 terugkwam van het eerste gesprek met een Spoorloos-medewerker. Ze vertelde toen dat het verhaal van de gezochte moeder niet klopte met haar eigen geschiedenis.'

'De volgende dag kwam iemand van Spoorloos langs, volgens mijn nicht. Die zei dat het wél om Belén ging. De familie zou hebben gezegd dat zij twijfels had. Maar die man was zo vasthoudend dat ze hem uiteindelijk niet meer tegenspraken. Voordat ze het beseften, was er een paspoort voor Belén geregeld, kreeg ze nieuwe kleren en vertrok ze naar Nederland, waar ik haar in een tv-studio in de armen viel.'

'Mijn leven begint pas op het moment dat ik mijn biologische moeder heb ontmoet', schreef De Vries als tiener aan Spoorloos. Daar snakte ze naar, mede door haar moeilijke jeugd bij haar adoptieouders, waarover ze niet wil uitweiden.

Ze was dolblij met haar hervonden familie en emigreerde een jaar na de tv-uitzending zelfs naar Colombia. 'Toen ik moeder werd, zijn Belén en mijn tante zelfs naar Bogotá verhuisd en bij me ingetrokken, om op te passen.' Het contact bleef intensief toen De Vries na zeven jaar terugkeerde naar Nederland.

Toen ze steeds meer kritische vragen begon te stellen, naar aanleiding van andere mismatches door Spoorloos, besepte ze dat ze de band met haar Colombiaanse familie enorm zou kunnen beschadigen. 'Ik heb lang gedacht: dat kan ik mijn gezin en de rest niet aandoen. Maar uiteindelijk kon ik me niet langer neerleggen bij de gedachte dat alles misschien één groot toneelstuk was.'

Haar vrees kwam uit, de banden zijn nu ijskoud. Zo appte de zogenaamde halfbroer van De Vries kortgeleden dat hij alleen bereid is meer over haar verleden te vertellen als zij hem geld geeft voor cadeaus en kleding voor zijn kinderen.

In een telefonische reactie zegt de halfbroer verkeerd te zijn begrepen, maar kan hij niet verduidelijken hoe zijn verzoeken om geld dan wel moeten worden opgevat. En hoewel de Volkskrant appberichten heeft gezien waarin hij stelt altijd te hebben geweten van de leugens, ontkent hij dat nu. De nicht die opgroeide bij Belén stuurt een woest audiobericht, waarin ze eist dat de krant de familie niet langer lastigvalt over deze kwestie.

De Vries, die een eigen bedrijf heeft, zegt dat ze door de jaren heen veel voor haar Colombiaanse familie heeft betaald - vliegtickets, vakanties, opleidingen, ze hielp hen aan een mooiere woning. 'Ik wil het niet denken, maar soms vraag ik me af: zat er een financieel motief achter? Ook omdat ze echt arm waren en kinderen hebben.'

Terwijl ze aan het rouwen was over 'het verlies van een hele familie', want zo voelt het, zette De Vries in december haar DNA in een internationale databank. Met hulp van Fiona Teggatz en Barbara Quee, Colombiaanse geadopteerden die voor lotgenoten naar biologische familieleden speuren, kreeg ze extra documenten in handen. Zoals een dossier van de kinderbescherming ICBF, waarin de naam van haar oma staat: Matilde Rosa Roldan.

Die achternaam dook net voor Kerstmis ook op in de DNA-databank. De Vries blijkt een voorouder te delen met ene Daniel Roldan, wellicht haar achterneef. Dankzij aanvullend onderzoek kwam haar mogelijke moeder in beeld: Maria Ilduara Roldan, inderdaad de dochter van Matilde Rosa Roldan.

Dus zat De Vries in januari ineens te videobellen met een nicht, en daarna met anderen. Ze heeft zes oudere halfbroers en -zussen, kreeg ze te horen, van wie er een is overleden. Haar moeder is in 2010 gestorven, haar vader - Rigoberto Jaramillo - in 2012.

Voor het eerst in haar leven zag ze foto's van familieleden op wie ze lijkt. En vorige week bevestigde een DNA-vergelijking door het gecertificeerde Tilburgse laboratorium Consanguinitas dat ze met ruim 99,9 procent zekerheid haar echte halfbroer en halfzus heeft gevonden - ze delen dezelfde moeder.

De Vries' familie zou na haar geboorte in het ziekenhuis te horen hebben gekregen dat ze was overleden. 'Toen ik vertelde dat ik geadopteerd ben, waren ze in shock. Mijn ouders hadden gewoon voor mij kunnen en willen zorgen.'

Dat zou betekenen dat haar adoptiepapieren zijn vervalst en dat de familie slachtoffer is van kinderroof. In de jaren zeventig en tachtig gebeurde dat vaker in Colombia.

De Vries is blij met haar nieuwe, 'ontzettend warme familie'. Ze vliegt op korte termijn naar Colombia om kennis te maken. Maar het valt haar zwaar dat zij en haar gezin 23 jaar hebben verspild aan de verkeerde mensen. 'Ik heb zo gehuild na de dood van Bélen, in 2016. Terwijl

zij moet hebben geweten dat ze mijn moeder niet is. Dat wij zo lang zijn voorgelogen, is een traumatische ervaring.

'Toen mijn échte Colombiaanse nichtje laatst zei dat ik zo'n ontzettend lieve moeder had, brak ik. Ik ben zó verdrietig, en zó boos op Spoorloos. Als de redactie haar werk goed had gedaan, had ik nog negen jaar met mijn echte moeder kunnen doorbrengen en elf jaar met mijn vader. Nu zijn ze dood. Die tijd krijg ik nooit meer terug.'

Aansprakelijkheid

CROWDFUNDING VOOR MOGELIJKE RECHTSZAAK

Marthainès de Vries heeft KRO-NCRV aansprakelijk gesteld en is een crowdfundingactie begonnen om een eventuele rechtszaak te financieren. Vijf andere geadopteerden stelden de omroep al eerder aansprakelijk voor de gevolgen van mismatches door Spoorloos.

Op verzoek van de advocaten van deze vijf gedupeerden moeten vier oud-redactieleden op 6 maart en 15 april getuigen voor de rechtbank in Utrecht. Onder anderen oud-presentator Derk Bolt zal aan de tand worden gevoeld over de werkwijze van het programma. RTL-verslaggever Kees van der Spek, die in 2022 een uitzending maakte over fouten van Spoorloos in Colombia, wordt ook opgeroepen.

De Vries heeft documenten, appjes en telefoongesprekken gedeeld die haar verhaal onderbouwen. Ze verwijt het tv-programma onzorgvuldigheid, bij de hereniging en daarna. Zo kreeg ze te horen dat het dossier over haar zoektocht in 2018 zonder overleg was vernietigd, vanwege de privacywet. Later, vlak nadat de Volkskrant vragen had gesteld, doken alsnog enkele dossierstukken op.

KRO-NCRV gaat niet in op vragen over fouten van Spoorloos in deze zaak. Het zou 'niet de juiste route' zijn om zo'n persoonlijke kwestie 'via de media te bespreken'. Wel schrijft de omroep 'heel erg blij' te zijn met het nieuws dat De Vries nu via DNA met de juiste familie is verenigd. 'Wij beseffen dat zij nog vele vragen heeft, die hebben wij ook. We gaan graag met haar en haar eventuele advocaat persoonlijk in gesprek.' Dat het in meer dan dertig jaar 'in enkele gevallen niet goed is gegaan' met zoektochten, noemt KRO-NCRV heel verdrietig.

'Dit is de zoveelste aanwijzing dat bij Spoorloos veel meer is misgegaan dan nu bekend is', zegt Fiona Teggatz, die De Vries heeft geholpen met haar zoektocht. 'De laatste jaren heb ik van tientallen geadopteerden en adoptieouders gehoord dat ze twijfelen of ze aan de juiste familie zijn gekoppeld. Vaak durven ze daar niets mee te doen: stel dat blijkt dat ze al jaren contact met de verkeerden hebben?' Volgens haar had KRO-NCRV veel meer dossiers kritisch moeten doorlichten. 'In dit geval zag ik al snel dat er van alles niet klopte.'